

Úvodní stránka>Obrátit se na soud>Kde a jak>Právo kterého státu se použije?

Právo kterého státu se použije?

Chorvatsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

V Chorvatské republice je mezinárodní právo soukromé a procesní právo kodifikováno především v zákoně o kolizních normách (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, ZRS) *Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky) č. 53/91.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva z roku 1954 o civilním řízení

Haagská úmluva z roku 1961 o právu použitelném na formu závětí

Římská úmluva z roku 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody

Římská úmluva z roku 1973 o právu použitelném pro odpovědnost za vadné výrobky

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Na základě oznámení o nástupnictví se Chorvatská republika stala smluvní stranou mnoha dvoustranných mezinárodních smluv, například smluv o právní pomoci, konzulárních úmluv a smluv o obchodu a plavbě. S určitými zeměmi byly uzavřeny smlouvy o právní pomoci, které rovněž obsahují kolizní normy:

Smlouva o vzájemné právní pomoci uzavřená s Rakouskem ve Vídni dne 16. prosince 1954

Smlouva o vzájemné justiční spolupráci s Bulharskem uzavřená v Sofii dne 23. března 1956

Smlouva s Československou republikou o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních uzavřená v Bělehradě dne 20. ledna 1964

Smlouva o vzájemných právních vztazích s Řeckem uzavřená v Aténách dne 18. června 1959

Smlouva o vzájemné právní pomoci uzavřená s Maďarskem v roce 1968

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Pokud jde o právní situace s mezinárodním prvkem, soudy uplatňují mezinárodní právo soukromé s využitím tří metod: kolizních norem, imperativních norem a zvláštních hmotněprávních předpisů.

2.2 Zpětný odkaz

Článek 6 zákona o kolizních normách stanoví, že pokud by se podle ustanovení tohoto zákona mělo použít právo cizího státu, přihlíží se k jeho kolizním normám týkajícím se volby rozhodného práva.

Pokud pravidla cizího státu týkající se volby rozhodného práva odkazují na právo Chorvatské republiky, použije se právo Chorvatské republiky, přičemž se nepřihlíží k pravidlům pro určení jiného rozhodného práva.

2.3 Změna kolizního kritéria

Zákon o kolizních normách tuto záležitost obecně neupravuje, obsahuje však některá zvláštní ustanovení, jimiž se tyto případy řídí (např. v čl. 35 odst. 1 je uvedeno, že právem upravujícím rozvod je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení rozvodového řízení, a v čl. 45 odst. 1 je stanoveno, že se účinky osvojení posuzují v souladu s právem státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době osvojení).

Každý konkrétní případ je obvykle nutné posoudit na základě toho, zda je právní situace, která má být vyřešena, stálá, nebo zda se vyvíjí. Pokud kolizní norma upravuje stálou situaci, řídí se její zjištění z právního hlediska rozhodným právem platným v té době, a dojde-li ke změně nástroje, jsou účinky takovéto právní situace posouzeny v souladu s novým právem v době jeho uplatnění.

Co se týká vlastnického práva a jiných majetkových práv, která jsou posouzena podle práva státu, ve kterém se majetek nachází, platný předpis uvádí, že vlastnické právo nabyté podle dřívějšího nástroje zůstává v platnosti i v případě, že by podle nového nástroje získáno nebylo. Pokud však nebylo kvůli neexistující úpravě vlastnictví movitého majetku podle předchozího práva nabyto, dojde k tomuto nabytí v případě, je-li movitý majetek přemístěn na území státu, který při pořízení úpravu nevyžaduje.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

a) Veřejný pořádek

Článek 4 zákona o kolizních normách stanoví, že se právo cizího státu nepoužije, pokud by jeho uplatnění bylo v rozporu se základními zásadami společenského zřízení stanovenými v ústavě Chorvatské republiky.

Kromě článku 4, který je nutno vykládat v tom smyslu, že chrání základní práva, svobody a lidská práva a práva občanů, zahrnuje veřejný pořádek také otázky spadající pod Úmluvu z roku 1950 o ochraně lidských práv a základních svobod.

Veřejný pořádek nechrání výhradně vnitrostátní právo před cizím hmotným právem. Odůvodnění ochrany vnitrostátního veřejného pořádku závisí mimo jiné na tom, zda spor, který má být vyřešen, má úzkou vazbu s územím daného státu a jeho právem, tj. s *lex fori*, a takováto vazba existuje v případě, že by uplatnění cizího práva mělo na státní území trvalejší dopady.

b) Imperativní normy

Někdy se situace s mezinárodním prvkem řídí zvláštními pravidly *legis fori*, na něž se odkazuje převážně jako na imperativní normy. Tato pravidla jsou přijata ve stejném zákoně jako kolizní normy a příležitostně jsou obsažena i v jiných předpisech.

2.5 Zjištění cizího práva

Podle čl. 13 odst. 1 zákona o kolizních normách musí soud či jiný příslušný orgán určit obsah cizího práva z vlastního podnětu. Podle ustanovení čl. 13 odst. 2 a 3 zákona o kolizních normách si může soud nebo příslušný orgán vyžádat informace o cizím právu od Ministerstva spravedlnosti Chorvatské republiky. Sporné strany však mohou předložit rovněž veřejně prohlášené o obsahu cizího práva.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Pramenem kolizních norem je zákon o kolizních normách.

Článek 19 zákona o kolizních normách stanoví, že se smlouva řídí právem, které si smluvní strany zvolily, nestanoví-li tento zákon či mezinárodní smlouva jinak.

V článku 20 je stanoveno, že nebylo-li rozhodné právo zvoleno a nevyplývá-li z okolností daného případu jiné právo, je rozhodným právem:

1. s ohledem na prodej movitých věcí – právo místa, ve kterém měl prodávající bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
2. s ohledem na smlouvu o dílo nebo stavební smlouvu – právo místa, ve kterém měla osoba, která má dílo provést, nebo zhotovitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
3. s ohledem na smlouvu o obchodním zastoupení – právo místa, ve kterém měl obchodní zástupce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
4. s ohledem na smlouvu o zastoupení – právo místa, ve kterém měl zástupce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
5. s ohledem na komisionářskou smlouvu – právo místa, ve kterém měl komisionář bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
6. s ohledem na zasílatelskou smlouvu – právo místa, ve kterém měl zasílatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
7. s ohledem na smlouvu o pronájmu movité věci – právo místa, ve kterém měl pronajímatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
8. s ohledem na smlouvu o peněžní půjčce – právo místa, ve kterém měl věřitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
9. s ohledem na smlouvu o užívání – právo místa, ve kterém měl půjčovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
10. s ohledem na smlouvu o úschově – právo místa, ve kterém měl schovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
11. s ohledem na smlouvu o skladování – právo místa, ve kterém měl skladovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
12. s ohledem na smlouvu o přepravě – právo místa, ve kterém měl přepravce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
13. s ohledem na smlouvu o pojištění – právo místa, ve kterém měl pojistitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
14. s ohledem na smlouvu o právu autorském – právo místa, ve kterém měl autor bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
15. s ohledem na darovací smlouvu – právo místa, ve kterém měl dárcе bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
16. s ohledem na obchody na burze cenných papírů – právo místa sídla burzy cenných papírů;
17. s ohledem na smlouvu o nezávislých bankovních zárukách – právo místa, ve kterém měl ručitel sídlo v době uzavření smlouvy;
18. s ohledem na smlouvu o převodu technologií (licence atd.) – právo místa, ve kterém měl příjemce technologie sídlo v době uzavření smlouvy;
19. s ohledem na (jiné než věcné) majetkové nároky vyplývající z pracovní smlouvy – právo státu, ve kterém pracovní smlouva má být či byla plněna;
20. s ohledem na ostatní smlouvy – právo místa, ve kterém měl nabízející bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky.

3.2 Mimosmluvní závazky

Pokud jde o mimosmluvní závazky, zákon o kolizních normách obsahuje ustanovení o rozhodném právu, stejně jako mezinárodní smlouvy (Haagská úmluva z roku 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody).

Zákon o kolizních normách obsahuje ustanovení o bezdůvodném obohacení, jednatelství bez příkazu, mimosmluvních závazcích nevyplývajících z deliktů odpovědnosti a deliktů odpovědnosti.

Právem, kterým se řídí deliktů odpovědnost, je právo místa, kde došlo k deliktu, nebo právo místa, ve kterém nastaly jeho důsledky, podle toho, co je pro poškozeného nejvýhodnější. Pokud k události zakládající odpovědnost za škodu došlo na palubě plavidla na volném moři nebo na palubě letadla, považuje se za právo místa, kde došlo k jednání zakládajícímu odpovědnost za škodu, právo státu státní příslušnosti plavidla nebo právo státu, ve kterém bylo letadlo zaregistrováno.

Právem, kterým se řídí bezdůvodné obohacení, je právo rozhodné pro právní vztah, který vznikl, nebo který měl podle očekávání či předpokladů vzniknout a na jehož základě k obohacení došlo. Právem, kterým se řídí obstarání cizí záležitosti bez oprávnění (jednatelství bez příkazu), je právo místa, ve kterém došlo k právnímu úkonu nepříkázaného jednatele. Právem, kterým se řídí závazky plynoucí z užívání nemovitosti bez oprávnění, jakož i jiné mimosmluvní závazky, které nevyplývají z deliktů odpovědnosti, je právo místa, ve kterém došlo k okolnostem zakládajícím závazek.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Právem, kterým se řídí způsobilost fyzické osoby k právům a právním úkonům a způsobilost k jednání, je právo státu, jehož je tato osoba občanem.

Fyzická osoba, která by neměla způsobilost k jednání podle práva státu, jehož je občanem, je způsobilá jednat, má-li tuto způsobilost podle práva místa, ve kterém závazek vznikl.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Právem, kterým se řídí vztahy mezi rodiči a dětmi, je právo státu, jehož jsou občany.

Jsou-li rodiče a děti občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají bydliště.

Pokud jsou rodiče a děti občany různých států a nemají bydliště v téže zemi, je rozhodným právem právo Chorvatské republiky, je-li dítě či některý z rodičů občanem Chorvatské republiky.

Právem, kterým se řídí uznání, určení nebo popření otcovství či mateřství, je právo státu, jehož byla osoba, jejíž otcovství či mateřství má být uznáno, určeno nebo popřeno, občanem v době narození dítěte.

3.4.1 Osvojení

Právem, kterým se řídí podmínky osvojení a zrušení osvojení, je právo státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době, kdy k osvojení dojde.

Jsou-li osvojitel a osvojenec občany různých států, jsou právními řády, kterými se řídí podmínky osvojení a jeho zrušení, kumulativně právní řády obou států, jejichž jsou občany.

Pokud si manželé osvojují dítě společně, jsou právními řády upravujícími podmínky osvojení a jeho zrušení kromě práva státu, jehož je osvojenec občanem, právní řády států, jejichž občany jsou rodiče.

Právem, kterým se řídí formální požadavky na osvojení, je právo místa, kde k osvojení dojde.

Právem, kterým se řídí účinky osvojení, je právo státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době, kdy k osvojení dojde.

Jsou-li osvojitel a osvojenec občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají bydliště.

Pokud jsou osvojitel a osvojenec občany různých států a nemají bydliště v téže zemi, je rozhodným právem právo Chorvatské republiky, je-li některý z nich občanem Chorvatské republiky.

Není-li osvojitel ani osvojenec občanem Chorvatské republiky, je rozhodným právem právo státu, jehož je osvojenec občanem.

3.5 Manželství, nesezdané sožití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Právem, kterým se řídí podmínky pro uzavření manželství, je u každé osoby právo státu, jehož je daná osoba občanem ke dni uzavření manželství.

I v případě, jsou-li splněny podmínky pro uzavření manželství podle práva státu, jehož je osoba, která chce uzavřít manželství u příslušného orgánu Chorvatské republiky, občanem, nebude manželství přípustné, existuje-li podle práva Chorvatské republiky s ohledem na tuto osobu překážka související s existencí dřívějšího manželství, příbuzenským poměrem či duševní nezpůsobilostí.

Právem, kterým se řídí formální požadavky na manželství, je právo místa, kde bylo manželství uzavřeno.

Právem, kterým se řídí neplatnost manželství (neexistence manželství a prohlášení manželství za neplatné), je právo, podle něhož bylo manželství uzavřeno.

Právem, kterým se řídí rozvod, je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení řízení. Rozhodným právem je kumulativně právo států, jejichž občany manželé jsou.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Právem, kterým se řídí majetkové vztahy osob žijících ve společné domácnosti, aniž by se jednalo o formu manželství, je právo státu, jehož jsou tyto osoby občany.

Jestliže tyto osoby nemají stejnou státní příslušnost, použije se právo státu, ve kterém mají společné bydliště.

3.5.3 Rozvod a rozlučka

Právem, kterým se řídí rozvod, je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení řízení. Rozhodným právem je kumulativně právo států, jejichž občany manželé jsou.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Právem, kterým se řídí vyživovací povinnost mezi jinými pokrevními příbuznými než mezi rodiči a dětmi nebo vyživovací povinnost jiných spřízněných osob, je právo státu, jehož je příbuzný, od něhož se vyživné požaduje, občanem.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Právem, kterým se řídí osobní vztahy a zákonný režim společného jmění manželů, je právo státu, jehož jsou manželé občany.

Jsou-li manželé občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají bydliště. Nemají-li manželé společnou státní příslušnost ani bydliště v téže státě, je rozhodným právem právo státu jejich posledního společného bydliště.

Nelze-li rozhodné právo určit podle výše uvedeného, je použitelné právo Chorvatské republiky. Právem, kterým se řídí smlouva o společném jmění manželů, je právo, které upravovalo osobní vztahy a zákonný režim společného jmění manželů v době uzavření manželství.

Pokud právo takto určené stanoví, že si manželé mohou zvolit právo upravující smlouvu o společném jmění manželů, je rozhodným právem právo, které si manželé zvolí.

3.7 Závěti a dědictví

Právem, kterým se řídí dědictví, je právo státu, jehož byl zůstavitel občanem v době smrti.

Právem, kterým se řídí způsobilost k pořízení závěti, je právo státu státní příslušnosti zůstavitele v době vyhotovení závěti.

Závěť je z právního hlediska formálně platná, je-li platná podle:

1. práva místa, kde byla závěť pořízena;
2. práva státu, jehož byl zůstavitel občanem, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
3. práva státu, ve kterém měl zůstavitel bydliště, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
4. práva místa pobytu zůstavitele, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
5. práva Chorvatské republiky;
6. s ohledem na nemovitý majetek – rovněž práva místa, ve kterém se nemovitý majetek nachází.

3.8 Věcná práva

Právem, kterým se řídí smlouvy týkající se nemovitého majetku, je výhradně právo státu, ve kterém se nemovitý majetek nachází.

3.9 Insolvence

Článek 303 zákona o úpadku stanoví základní zásadu, že se právní účinky zahájení konkurzního řízení řídí právem státu, v němž bylo řízení zahájeno.

Poslední aktualizace: 12/11/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.